

Docentendag: Vrienden van De Witt

Haags Historisch Museum, 25 november '11

Onderwerp: De Deductie **van Johan de Witt**, de hertaling en de lesbrief
Onderzoek naar de moord op de gebroeders de Witt

Na de ontvangst werd in een van de museumzalen de dag geopend door Antoinette Visser, de directeur van het museum.

Het werd een bevlogen morgenzitting. M.a.w. enthousiasmerende voordrachten. De historische dichtheid van de plaats van het museum werd in het openingswoord nog eens benadrukt, de Gevangenpoort (onderdeel van het Historisch Museum), het Binnenhof en de Mauritspoort. Op de topstukken (het boekje van Cornelis de Witt, de tong

en de vinger) werd gewezen. Daarnaast bracht Antoinette de rode lijn in de geschiedenis van Holland aan; de tegenstelling republikeinen-prinsgezinden, via Prins Maurits versus Johan van Oldenbarnevelt naar de Oranjes versus Johan de Witt tot in de huidige tijd. De afsluiting van de opening was de dankzegging aan de Vrienden van De Witt voor de samenwerking voor de organisatie van deze dag.

Vervolgens kreeg Marco van Baalen, de conservator, het woord over de inrichting van een tentoonstelling rondom de bronnen van de moord op de gebroeders Witt in 1672. Hij benadrukte allereerst het belang van de Raadpensionaris van Holland voor de geschiedenis van de Nederlanden van 1653 tot 1672.

Dit betekende ook het belang van de historische voorwerpen over de moord als cultureel en historisch erfgoed. D.w.z. historisch onderzoek naar de juistheid en feitelijkheid van die moord, zowel naar de 'teen' en

tong als naar de schilderijen c.q. prenten moest plaatsvinden. Er zijn nog geen vaststaande feiten gevonden voor de betrokkenheid van (de latere) Willem III en zijn aanhang, maar de vermoedens, zoals het aandeel van de Schutterij zijn er nog steeds. Zie hiervoor het schilderij over het gebeuren op 20 augustus 1672, waarop de schutterij wel aanwezig is, maar niets doet om de lynchpartij tegen te houden.

Er is nog een aantal prenten en schilderijen over dit onderwerp in het bezit van het Haags historisch Museum. Eén van deze schilderijen, een compilatie van een aantal prenten, wordt gerestaureerd.

Tijdens de restauratie bleek dat het kanon op het schilderij aanwezig, in de 19e eeuw aangebracht te zijn, waaronder een lijk zichtbaar werd op de oorspronkelijke afbeelding uit de 17e eeuw. Mooi was dat de resultaten juist de vorige avond aan Marco gemaild werden, waardoor de deelnemers het konden zien.

Hierna kwam Reza Gerretsen, waarmee Marco samenwerking had gezocht voor het onderzoek, aan het woord over het forensisch deel van het onderzoek naar de tong en de 'teen'.

Het moest een zeer verantwoord wetenschappelijk onderzoek worden, in tegenstelling tot de gangbare forensische onderzoeken i.v.m. misdrijven, mocht hiervoor wel alles in de publiciteit komen.

Dit laatste maakt het voor Reza een leuker onderzoek, graag in eigen tijd gedaan. Een liefhebber dus en dat was aan zijn enthousiaste verhaal te merken. Verluchtigd met enige beelden legde hij uit hoe zo'n onderzoek in zijn werk gaat. Het resultaat was tot nog toe, dat de teen een vinger bleek, er een gaatje in de tong zat, dat het kistje authentiek 17^e eeuws was met een zinken binnenvoering en dat het geheel goed bewaard was. Voor nader onderzoek als DNA e.d. moest er nog verder gepuzzeld worden over hoe dat het beste kon plaatshebben.

Onderzoek moet plaats hebben naar:

- De vingerafdrukken op het zakboekje van Cornelis de Witt en (mogelijkheden in een grafonderzoek naar directe nazaten van Cornelis de Witt in de Grote Kerk te Dordrecht.
- Het metaal in het gaatje van de tong.
- Van wie waren de artefacten?

We weten nu dat er nog twijfel is betreffende de hiervoor genoemde zaken, maar wel weten we nu; er zijn geen nagels, er is geen los weefsel en er zijn geen levende organismen, het is een tong en het is een vinger, we weten alleen nog niet welke en van wie.

Het één en ander is terug te zien op de uitzending van Nieuwsuur van 1 juni 2011.

<http://niewsuur.nl/onderwerp/245169-tijd-voor-staatsbegrafenis-tong-en>

Hierna volgde de discussie naar aanleiding van de stellingen:

- De tong en de vinger van de gebroeders de Witt zijn historische relieken. DNA onderzoek naar de echtheid is daarom onzin.
- Menselijke resten horen niet in een museum, doel is educatie
- Tong en vinger zijn historisch erfgoed, bewaard als eerbetoon; deze zo gruwelijke politieke moorden mogen nooit vergeten worden
- Dit alles is zo lang geleden, zand erover; de tong en vinger moeten worden herbegraven.

Uit de discussie kan als conclusie getrokken worden;

Door al te diep onderzoek kan gevaar voor ontmythologisering van de geschiedenis plaatshebben, maar het blijft wel de taak van de wetenschap. Denk hierbij ook aan het onderzoek naar de moord op Willem van Oranje in het Prinsenhof. Waarom wel moordgetuigen/resten uit het verleden en niet uit het recente verleden, zie ook de discussie rondom de auto van Karst T. Authentieke stukken horen wel in een museum, het gaat immers om kennisvergroting. Denk hierbij ook aan het Boerhaave

Museum. Het is goed om over deze zaken te blijven discussiëren.

Na een voortreffelijk verzorgde en geanimeerde lunch werd de dag voortgezet met de lezing over Johan de Witt en zijn Deductie door Nelleke Noordervliet en de presentatie van de lesbrieff. De glanzende en spannende lezing door Nelleke was een uitstekend begin van deze middag. De lezing is in haar geheel te lezen op de site van de Vrienden van de Witt; www.vriendenvandewitt.nl

Christian van Melsen leidde met een nadere duiding van de Vrienden van De Witt de presentatie door Freya van der Valk in.

Freya liet in een duidelijk verhaal met behulp van beelden van de indeling en een overzicht, de zaal kennismaken met de mogelijkheden van de lesbrieven.

Alle deelnemers krijgen na afloop niet alleen het boek 'Deductie van Johan de Witt' maar ook een gedrukt exemplaar mee van de lesbrieven, zowel van de docenten als van de leerlingen.

De complete lesbrieven, inclusief het antwoordenmodel op een beveiligde plaats (Histoforum), maar ook de hertaling van de Deductie staan op de hierboven genoemde site van de Vrienden van de Witt.

Vervolgens werd een uitstekende rondleiding in twee groepen o.l.v. twee gidsen verzorgd in die historische halve vierkante kilometer van 's-Gravenhage.

De historie voelen is minstens net zo belangrijk als de verhalen horen, hiermee konden de docenten instemmen.

Het standbeeld van Johan de Witt op de Plaats

De rondleiding aangekomen op het Lange Voorhout

Dat gevoel meenemen in hun klassen kan deze dag tot een groot succes maken tot in de verre toekomst voor de geschiedenis van de Nederlanden.

Marcel Nonhebel